

Působení Armády ČR v zahraničních misích

27.dubna 2005 Jiří Schneider

Jaký význam z hlediska českých národních zájmů má spoluúčast na zahraničních vojenských operacích? Jakým bezpečnostním hrozbám pomáhají čelit operace mimo území ČR? Tyto a další otázky si kladli představitelé parlamentních stran, armády, ministerstev obrany, ministerstva zahraničí a nevládních humanitárních organizací na konferenci pořádané CEVRO - Liberálně-konzervativní akademií a IS NATO dne 29. března 2005 v Praze. Konference byla rozdělena do třech okruhů z hlediska perspektivy politické, exekutivní (MZV, MO, AČR) a nevládních organizací (Člověk v tísni, Hnutí Stonožka, Červený kříž).

Na dopolední politický blok přijalo pozvání několik předních představitelů napříč parlamentními stranami. Poslanec Radim Turek (ČSSD) podpořil působení ČR v multilaterálním rámci. Zdůraznil nedělitelnost bezpečnosti, ale odmítl preventivní válku. Zmínil, že ČR potřebuje mobilní, flexibilní, specializované vojenské síly, schopné použití v krizových situacích pro operace NATO a EU s mandátem OSN. Připomněl civilní kontrolu ozbrojených sil. Podpořil transatlantickou vazbu založenou na strategickém partnerství proti asymetrickým hrozbám. Upozornil, že se rozšiřuje rozsah (akční rádius) území, které připadá v úvahu pro mírové operace. Teritoriálními prioritami pro ČR jsou Balkán, východní Evropa, Kavkaz, Blízký východ a severní Afrika.

Dále vystoupil pan poslanec Pavel Severa (KDU-ČSL), který obhajoval potřebu použití síly jako krajního prostředku v mezinárodních vztazích, když selže vyjednávání. Upozornil, že NATO potřebuje síly rychlé reakce a EU potřebuje komplementární a kompatibilní prostředky, jak převzít odpovědnost za transatlantickou bezpečnost. Připomněl, že v ČR není tradice zapojení do zahraničních vojenských misí a široká veřejnost nechápe jejich užitečnost použití armády v zahraničí ve srovnání např. s policií. Právním rámcem pro zahraniční působení je mandát OSN, lidské či rozpočtové limity apriori neexistují.

Další řečník, poslanec Vlastimil Dlab (KSČM), kritizoval stav armády (nemáme starou armádu, nemáme ani novou) a překvapivě mu vadilo neplnění našich Aliančních závazků. V oblasti evropské obrany kritizoval „tradiční geopolitický půdorys“ připravovaných bojových uskupení (battle groups) a kritizoval údajný pokles schopnosti Armády ČR poskytnout ochranu obyvatelstvu. Zdůraznil, že hlavními úkoly armády je obrana územní celistvosti, koaliční operace s mandátem OSN či OBSE a ochrana obyvatelstva. Přestože argumentoval pro zachování pravidelné vševojskové a brancevé armády proti expedičnímu modelu, ČR - podobně jako Portugalsko - může mít podle něj ambice

vyslat až 500 vojáků do nejvýše 3 misí.

Posledním vystupujícím v dopoledním bloku byl poslanec Petr Nečas (ODS), který mluvil o potřebě odpovědně stanovit priority možného působení v zahraničí s vědomím, že to znamená závazek takové operaci přispívat po delší dobu (např. působení v Iráku i po iráckých volbách). Připomenul, že by armáda měla být budována primárně k působení v zahraničí a to jako celek. Modulová struktura a strategická mobilita by měla umožnit vysílání organických jednotek jako završení pravidelného přípravného a výcvikového cyklu. Dle jeho názoru jsou maximální ambicí 2 paralelní mise o celkovém počtu 1000 osob s výhledem na 2–3 roky. Pokud jde o teritoriální priority, za nejméně pravděpodobnou oblast nasazení označil Afriku. Upozornil, že operace v rámci EU by měly být vždy po dohodě s NATO a neměly by vyžadovat duplicitní struktury. V reakci na dotaz označil mise za jednoznačný příspěvek obranyschopnosti.

V odpoledním odborném bloku vystoupil náměstek MZV Jan Winkler. Hovořil o zahraničních misích jako nástroji zahraniční politiky státu, který má trojí význam: naplnit závazek solidarity, zajišťovat bezpečnost evropského prostoru a posilovat zahraničněpolitický vliv. Náčelník generálního štábu, genpor. Pavel Štefka představil plány výstavby Armády ČR s ohledem na možné hrozby (nejpravděpodobnější konflikty jsou nízké intenzity mimo území ČR, zatímco válka na území ČR je nejméně pravděpodobná) včetně operační připravenosti a udržitelnosti různých typů zahraničních misí. Návazná diskuze se soustředila na vyjasnění pojmů humanitární intervence.

V rámci posledního bloku věnovaného nevládním humanitárním organizacím zástupci těchto organizací informovali o již proběhlé a úspěšné spolupráci s Armádou ČR.

Všichni účastníci konference potvrdili, že Armáda ČR má být v různé míře schopna zapojit se do operací v zahraničí. Jde o to, jak této schopnosti bude využito v souladu s vůlí většiny občanů co nejefektivněji, k posílení bezpečnosti ČR. Toho lze dosáhnout veřejnou diskuzí za účasti dalších aktérů, jako jsou nevládní humanitární organizace působící v zahraničí. Bylo by napříště užitečné dát více prostoru konfrontaci různých perspektiv a možná do ní zapojit i přímé účastníky misí.